

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Visaptverošas pieejas izmantošana ES rūpniecības politikā: uzņēmējdarbības vides uzlabošana un Eiropas rūpniecības konkurētspējas veicināšana”

(izpētes atzinums)

(2018/C 197/02)

Ziņotājs: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Līdzziņotājs: **Dirk BERGRATH**

Apspriešanās	Bulgārijas prezidentūra Padomē, 5.9.2017.
Juridiskais pamats	Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pants
Atbildīgā specializētā nodaļa	vienotā tirgus, ražošanas un patēriņa specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sa- nāksmē	18.12.2017.
Pieņemts plenārsesijā	17.1.2018.
Plenārsesija Nr.	531
Balsojuma rezultāts	134/1/0
(par/pre/atturas)	

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK atzīst, ka atjaunināta ES rūpniecības politikas stratēģija ir svarīgs faktors, kas virza izaugsmi un ļauj dalībvalstīm ātri pielāgoties jaunajām tendencēm un jaunam ekonomikas modelim. Rūpniecības nozarei plašākā izpratnē ir būtiska nozīme darbvietu radīšanā. Tāpēc EESK mudina Komisiju un dalībvalstis pieņemt ilgtermiņa visaptverošu stratēģiju, kurai ir globāls redzējums un kura ir orientēta uz problēmu risināšanu, nevis izvēlēties pieeju, kas balstīta uz īstermiņa risinājumiem, kuri neveicinās izaugsmi un darbvietu radīšanu konkrētākā un ilgtspējīgā veidā. Šajā sakarā būtu lietderīgi, ja Eiropas Komisija izstrādātu salīdzinošu pētījumu par dažādiem ASV, Ķīnā un Korejā nesen pieņemtiem apstrādes rūpniecības atbalsta plāniem.

1.2. Strauji augošā uzņēmējdarbības pakalpojumu nozare jau tagad ir būtiski svarīga ražošanas darbībām, jo īpaši mazajiem un vidējiem uzņēmumiem. Lai nodrošinātu efektivitāti un konkurētspēju, liela nozīme ir pareizai uzņēmējdarbības pakalpojumu un ražošanas darbību kombinācijai, kas jāietver modernā rūpniecības politikas stratēģijā. Jaunizveidoti uzņēmumi ir jāmudina izstrādāt risinājumus, kas var veicināt rūpniecisko darbību un palielināt konkurētspēju, jo īpaši, ja tie vēlas būt ilgtspējīgi ilgtermiņā.

1.3. Rūpniecības nozarei izvirzītajam mērķim – **līdz 2020. gadam** sasniegt aptuveni **20 % no IKP** ⁽¹⁾ salīdzinājumā ar pašreizējo 15,1 % – ir jābūt ne tikai politiskam mērķim, bet arī prioritātei, kas pielāgota ilgtermiņa perspektīvai. Eiropas politikai jāpaliek vērsta uz šo mērķi, tomēr neaizmirstot par katras dalībvalsts atšķirīgo strukturālo situāciju un nepieciešamību izvairīties no vienotā tirgus sadrumstalotības. Tai joprojām jābūt Komisijas prioritātei. Izvirzot jaunus, ticamus un izmērāmus mērķus, varētu palielināt arī dalībvalstu apņemšanos un uzlabot izpratni par rūpniecisko darbību ieguldījumu Eiropas iedzīvotāju labklājības veidošanā.

1.4. EESK atzinīgi vērtē Komisijas priekšsēdētāja *J.-C. Juncker* izvirzīto galveno mērķi – padarīt Eiropas rūpniecību spēcīgāku un konkurētspējīgāku un pasaules līmenī saglabāt vai ieņemt līderpozīciju inovācijas, digitalizācijas un dekarbonizācijas jomā. Lai to sasniegtu, Eiropai ir vajadzīga ilgtermiņa stratēģija, kas balstīta uz patiesi pārdomātu specializāciju, kā arī strukturālu daudzveidību un elastību dalībvalstīs, kā arī tai ir savlaicīgi jāsaprotas fundamentālām, straujām un bezprecedenta pārmaiņām darbības vidē.

⁽¹⁾ COM(2017) 479 final.

1.5. EESK uzskata: lai panāktu labāku līdzsvaru starp dalībvalstīm konkurētspējas jomā, ir jāīsteno strukturālas reformas, par ko vienojušies sociālie partneri un pilsoniskās sabiedrības organizācijas, un darba kārtībā jāiekļauj konkrētas pārmaiņas politikā, kas attiecas uz izglītību, pētniecības un izstrādes darbībām, publiskiem un privātiem ieguldījumiem un produktivitāti. Ir jānodrošina paraugprakses apmaiņa šajās konkrētajās jomās. Ņemot vērā Eiropas ekonomiskos rādītājus, kurus pašlaik var uzskatīt par kopumā pozitīviem, šis ir īstais brīdis, lai to darītu.

1.6. EESK pauž stingru pārliecību, ka Eiropas pievilcība ir jāizvirza par prioritāti ikvienā rūpniecības politikā, kas balstās uz inovāciju un konkurētspēju, un darba kārtībā ir jāiekļauj jautājums par dažu nozaru repatriāciju. Šai repatriācijai jābūt balstītai uz Eiropas galvenajām vērtībām, tādām kā ekonomikas modelis, kura pamatā ir zināšanas, inovācija, augsta līmeņa prasmes, pētniecības un izstrādes darbības un labvēlīga un ilgtspējīga vide uzņēmējdarbības veikšanai, ievērojot ES sociālos standartus. To var panākt tikai tad, ja būs spēcīga sadarbība starp lieliem uzņēmumiem un MVU, lai noslēgtu inovācijas pozitīvās mijiedarbības ciklu. Šī sadarbība ir jāatspoguļo pētniecībai, izstrādei un inovācijai paredzētā ES finansējuma piešķiršanā un būtu jāstiprina daudzgadu finanšu shēmas (2014–2020) ietvaros. Pozitīva fiskālā nostāja ievērojami atvieglo tu daļu jaunu resursu piešķiršanu, kas paredzēti Eiropas rūpniecības konkurētspējas paaugstināšanai.

1.7. EESK pilnībā atbalsta ikgadējo Rūpniecības dienu kā iespēju izcelt ES prioritātes un uzlabot informētību par šo mērķi. EESK vērs uzmanību uz to, ka Rūpniecības dienā ir jāiesaista sociālie partneri un pilsoniskās sabiedrības organizācijas, un uz to, ka tie spēj sadarboties šā uzdevuma izpildē. Eiropai ir svarīgi, lai visi iedzīvotāji saprastu, cik liels spēks ir zīmolam *Made in Europe* (izgatavots Eiropā) un kāda ir katra no viņiem loma šā mērķa sasniegšanā. Eiropas rūpniecībai ir ietekme uz sabiedrību, un Eiropas iedzīvotājiem tas ir jāzina.

1.8. EESK vērs uzmanību uz to, ka ir jāizstrādā un jāpieņem jauna politika attiecībā uz prasmēm. Šis uzdevums Eiropai jārisina, iesaistot pilsoniskās sabiedrības organizācijas un sociālos partnerus, ne tikai lai nodrošinātu pašreizējā darbaspēka tiesību un pienākumu ievērošanu, bet arī lai raudzītos nākotnē, ņemot vērā vajadzību paātrināt izglītības un apmācības sistēmu pielāgošanu jaunajām darbvietām, kas drīzumā ienāks tirgū.

1.9. EESK atzinīgi vērtē Komisijas iniciatīvu izveidot Eiropas satvaru kvalitatīvai un rezultatīvai mācekļībai, jo tas var palīdzēt mazināt darbaspēka trūkumu darba tirgū un nodrošināt uzņēmumiem darbaspēku, kuram ir nepieciešamās prasmes un zināšanas⁽²⁾. Eiropas darbaspēka kvalitāte un kvantitāte, iespējams, ir viena no svarīgākajām problēmām, kas ietekmē Eiropas konkurētspēju, un ikvienai dalībvalstij ir jāiesaistās šā apjomīgā uzdevuma risināšanā.

1.10. EESK uzskata: lai veicinātu vienlīdzīgu konkurences apstākļus, ir būtiski, lai globālo procesu dalībnieki panāktu kompromisu attiecībā uz taisnīgas tirdzniecības principu ievērošanu⁽³⁾. Eiropai ir jārada piemērs un aktīvi jāiesaista citi reģioni attiecībā uz ilgtspējību, Eiropas sociālo standartu ievērošanu un godīgu konkurenci. Taču Eiropa nevar ignorēt esošo "slikto praksi", ko izmanto citi globālo procesu dalībnieki un kura apdraud Eiropas vērtības, konkurētspēju, nodarbinātību un labklājību. Eiropai jābūt piesardzīgai un jāizmanto piemēroti instrumenti, lai atbalstītu savas vērtības un rūpniecības uzņēmumus. Tādi jautājumi kā jaudas pārpalikums, nelikumīgs valsts atbalsts un cita veida negodīga konkurence ir jārisina ar Eiropas regulējumu, vienlaikus ievērojot PTO noteikumus. Eiropas Komisijas noteiktie antidempinga pasākumi ir būtiski, lai nodrošinātu taisnīgu uzņēmējdarbības vidi, bet tie ir labāk jāuzrauga, tiem jābūt ātrākiem un elastīgākiem, lai sasniegtu galīgo mērķi, neradot netiešas "blakusparādības", kas ietekmē dažādas rūpniecības nozares⁽⁴⁾.

2. Pašreizējais stāvoklis Eiropā un Komisijas paziņojums

2.1. Pieprasījums no Bulgārijas kā nākamās prezidentvalsts tika saņemts dažas dienas pirms tam, kad Komisija publicēja savu paziņojumu "Investīcijas gudrā, novatoriskā un ilgtspējīgā rūpniecībā: atjaunināta ES rūpniecības politikas stratēģija".

⁽²⁾ COM(2017) 563 final – Eiropas satvars kvalitatīvai un rezultatīvai mācekļībai.

⁽³⁾ Saskaņā ar ilgtspējīgas attīstības mērķi Nr. 9 "Rūpniecība, inovācija un infrastruktūra", ko ir apstiprinājušas visas ES dalībvalstis.

⁽⁴⁾ Komisijas 2017. gada 27. februāra Īstenošanas regula (ES) 2017/336, ar ko nosaka galīgo antidempinga maksājumu un galīgi iekasē pagaidu maksājumu, kas noteikts konkrētu Ķīnas Tautas Republikas izcelsmes nelegētā tērauda vai cita legētā tērauda biežloksņu importam, bija labs antidempinga pasākuma piemērs, bet tā blakusiedarbība ir jāuzrauga (http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2017/336/oj).

2.2. Eiropas Parlaments 2017. gada 5. jūlijā aicināja izveidot vērienīgu ES rūpniecības politikas stratēģiju, tostarp "Savienības stratēģiju un rīcības plānu konsekventai un visaptverošai rūpniecības politikai, kuras mērķis ir Eiropas reindustrializācija, un noteikt mērķus, rādītājus, pasākumus un termiņus".

2.3. Vēlāk izdotais paziņojums vismaz apliecina Komisijas interesi par šo jautājumu.

2.4. Šā atzinuma mērķis nav koncentrēties uz šo paziņojumu. Tomēr turpmāk minētos punktus nevar neņemt vērā:

- paziņojumā ir norādīts, ka Eiropas rūpniecība kopš 2009. gada attīstās vienmērīgi. Nav skaidrs, kāpēc Komisija atsaucas uz 2009. gadu, kas ir ekonomikas krīzes sliktākais gads. Ne ražošanas pievienotās vērtības daļa, ne arī nodarbinātība nav atgriezies 2007. gada pirmskrīzes līmenī, neraugoties uz strukturālajām reformām un uz piedāvājumu orientētu politiku (vai tieši šo iemeslu dēļ), kas joprojām negatīvi ietekmē pieprasījumu Eiropas perifērijā,
- ir grūti precīzi noteikt, kas ir jauns Komisijas pieeja. Paziņojums galvenokārt ietver Komisijas parastos ieteikumus (uz piedāvājumu orientētas) rūpniecības politikas jomā: samazināt birokrātiju, padziļināt vienoto tirgu un attīstīt ieguldījumu kapitālu (vērtspapīrošanas tirgus atjaunošana riska kapitālam, ESIF u. c.),
- papildus vienotā tirgus stratēģijai Komisija uzsver, ka ir vajadzīgi papildu pasākumi saistībā ar kvalifikāciju. Tomēr, izņemot Komisijas nodomu paplašināt tās sniegto atbalstu "valsts kompetenču stratēģiju" izstrādei arī citās nozarēs (t. i., tērauda, papīra, videi nekaitīgu tehnoloģiju un atjaunojamās enerģijas jomā), nekādi konkrēti priekšlikumi faktiski nav sniegti,
- runājot par finansējumu, Komisija uzskaita pastāvošos strukturālos un investīciju fondus, atbalsta struktūras un programmas (ESI fondus, ESIF, EIB, programmu "Apvārsnis 2020" u. c.), pilnībā ignorējot būtiski svarīgo jautājumu par to, kā pēc *Brexit* samazinātais ES budžets spēs atbalstīt rūpniecības politikas iniciatīvas,
- enerģētikas, transporta, digitalizācijas un tirdzniecības politikas jomā Komisija apkopo jau veiktos pasākumus,
- ienākot jaunai ekonomikai, kas balstās uz tehnoloģiskiem jaunuzņēmumiem, kuru darbība ir vērsta uz pakalpojumu sniegšanu, būtu vēlams šos uzņēmumus vairāk iesaistīt rūpniecībā, ne tikai lai labāk apkalpotu dažādas nozares, bet arī lai veicinātu to ilgtspēju. (50 % uzņēmēju saskaras ar uzņēmējdarbības neveiksmi pirmajos piecos darbības gados! (5)).

2.5. Paziņojums nav pilnīgi jauns⁽⁶⁾. Tas ir jau veikto politikas pasākumu kopsavilkums bez jaunas, saskaņotas stratēģiskās pieejas, uz ko aicināja EP un par ko liek domāt paziņojuma nosaukums "Atjaunināta ES rūpniecības politikas stratēģija". Tagad Eiropai ir pienācis laiks izdarīt secinājumus no gūtās pieredzes un raudzīties nākotnē, ņemot vērā savu iedzīvotāju intereses un Eiropas modeļa ilgtspēju.

2.6. Ņemot vērā nepieciešamību veidot Eiropas rūpniecības stratēģiju, ir jāizstrādā konsekvents rūpniecības politikas rīcības plāns ar saistošiem mērķiem, termiņiem, instrumentiem un dalītas atbildības principu, lai risinātu nākamās desmitgades četras galvenās problēmas: digitalizācija, klimata pārmaiņas, globalizācija un demogrāfiskās pārmaiņas (jo īpaši, problēmas, ko rada mobilitāte un sabiedrības novecošana).

3. Vispārīgas piezīmes

3.1. Eiropas rūpniecība, tāpat kā rūpniecība visā pasaulē, pašlaik atrodas milzīgu pārmaiņu procesā. Tas nes sev līdzi lielus izaicinājumus. Eiropas rūpniecība ir būtiska Eiropas izaugsmei un dalībvalstu ekonomikai. Tā veido 80 % no Eiropas eksporta un veicina privātā un publiskā sektora inovāciju un augstas kvalifikācijas darbvietas iedzīvotājiem. Tā ir būtiski svarīga arī iekšējam tirgum. Eiropai joprojām ir konkurences priekšrocības augstas pievienotās vērtības produktu ražošanā un pakalpojumu sniegšanā, un tai ir jāturpina šī tendence uzturēt. Tomēr šī priekšrocība tai ir jāizmanto un jāatbalsta darbības, kas rada izaugsmi. Rūpniecība nodrošina 36 miljonus tiešo darbvietaņu un veicina augstu dzīves līmeni Eiropas

(5) <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.int-opinions.41082> (2.4. punkts).

(6) COM(2014) 14 final.

iedzīvotājiem. Tai ir būtiska nozīme, atbalstot Eiropas vadošo lomu pasaules mērogā un tās starptautisko pozīciju. Eiropas rūpniecībai ir izšķiroša nozīme pētniecības un inovācijas darbību veicināšanā, un tā sniedz lielu ieguldījumu darbvietu radīšanā un izaugsmei.

3.2. EESK uzskata, ka pašreizējā rūpnieciskā revolūcija balstās uz dramatiskām un ātrām pārmaiņām globālo procesu dalībnieku sastāvā, būtiskām izmaiņām patērētāju ieradumos un revolucionārām norisēm zinātnē un tehnoloģijā. To visu papildina labi zināmā digitalizācijas attīstība, aprites ekonomika, robotizācija un jauni ražošanas procesi. Tāpēc rūpniecības ilgtermiņa stratēģijai ir jāspēj darboties neparedzētos apstākļos, kurus varētu radīt, piemēram, mākslīgā intelekta ienākšana un arī "Rūpniecība 5.0" rašanās.

3.3. Šī paradigmu maiņa jau būtiski ietekmē uzņēmējdarbību un sabiedrību, un tādējādi arī rūpniecību visās tās izpausmēs. Viens no šīs revolūcijas būtiskākajiem aspektiem būs darba un prasmju pārveide. Šī jaunā rūpnieciskā kārtība ietekmēs lielāko daļu ekonomikas nozaru. Konceptam "Rūpniecība 4.0" ir vajadzīgs koncepts "Darbs 4.0" ar tiesībām uz piekļuvi izglītībai un mūžizglītībai. Tikai kvalificēts darbaspēks spēs reaģēt uz izmaiņām tirgū un novatoriskām darbavietām.

3.4. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja aicina Eiropas Komisiju izstrādāt salīdzinošu pētījumu par dažādiem ASV, Ķīnā un Korejā neseno pieņemtiem apstrādes rūpniecības atbalsta plāniem, un Komitejai dot iespēju ar šo pētījumu iepazīties. Šāda kvantitatīva un kvalitatīva mobilizēto resursu, kā arī nozaru un tematisko prioritāšu analīze nodrošinās pārskatu, kas nepieciešams, lai varētu "attīstīt visaptverošu ES rūpniecības politikas stratēģiju, kas vērsta uz 2030. gadu un pēc tā, tostarp vidēja termiņa līdz ilgtermiņa stratēģiskos mērķus un rādītājus rūpniecībai, un tā būtu jāpapildina ar rīcības plānu ar konkrētiem pasākumiem ⁽⁷⁾".

3.5. EESK uzskata, ka izglītības programmām un iespējām ir tieša saikne ar sociālo kohēziju. Nozīmīgi jautājumi ir atbilstīgu prasmju un kvalifikāciju nodrošināšana digitālo tehnoloģiju lietotājiem, kā arī pārkvalifikācija. Visu līmeņu un veidu izglītības mācību programmu veidošanā vajadzētu cieši iesaistīt sociālos partnerus un pilsoniskās sabiedrības organizācijas. Citi globālo procesu dalībnieki ārpus Eiropas, proti, ASV ("Amerika pirmā"), Ķīna, Japāna, Indija un Koreja, jau veic pasākumus, lai risinātu šos jautājumus, un izšķiroša nozīme ir jaunu prasmju pieejai.

3.6. Tāpat arī stratēģijas "Izgatavot Indijā" mērķis ir veidot valsti kā "nākamo ražošanas galamērķi". Šis process attiecas ne tikai uz tehnoloģijām, bet arī – kas ir pats svarīgākais – uz prasmēm. Interesanti, ka Ķīnas Tautas Republika jau izstrādā valsts virzītu programmu "Izgatavots Ķīnā 2025", balstoties uz Vācijas iniciatīvu "Rūpniecība 4.0" un citām Eiropas tendencēm. Tas nozīmē, ka Eiropa atkal ir uzņēmusies vadību pārmaiņu procesā. Bet ar procesa vadīšanu vien var nepietikt. Tajā pašā laikā ir jāzina, kādi izaicinājumi mūs sagaida un kā mums ir jāpielāgojas, lai veicinātu un nostiprinātu Eiropas vadošo lomu, nodrošinot rezultātus un izaugsmi visiem.

3.7. Neraugoties uz atšķirībām starp dalībvalstīm, Eiropas rūpniecības konkurētspēja ir jāuztver globāli. Vairākos pētījumos ir redzams skaidrs dalījums starp "konkurētspējas ziņā vadošajām dalībvalstīm" (10), "dalībvalstīm, kas konkurētspējas ziņā seko vadošajām" (7), un "dalībvalstīm, kas konkurētspējas ziņā atpaliek" (11) ⁽⁸⁾.

3.8. Tas nozīmē, ka ES politika, kas sākotnēji tika balstīta uz konvergenci, pietiekami neņem vērā pieaugošās atšķirības starp ES dalībvalstīm: viena pieeja neder visiem, un šis jautājums ir jārisina ar pārliecību, vienmēr paturot prātā principu "izaugsme visiem". Ir jāatjauno saikne starp konkurētspēju, konvergenci un kohēziju.

3.9. To var piemērot arī pētniecības, izstrādes un inovācijas (R&D+I) darbībām. Ir ļoti svarīgi palielināt un vismaz turpināt investēt šajās darbībās, vienmēr ņemot vērā konkrēto situāciju katrā dalībvalstī. Eiropas politikā ir jāņem vērā ES strukturālā daudzveidība, arī attiecībā uz R&D+I darbībām ⁽⁹⁾.

⁽⁷⁾ Konkurētspējas padomes 2017. gada 30. novembra un 1. decembra secinājumi.

⁽⁸⁾ *Factors for Growth Priorities for competitiveness, convergence & cohesion in the EU* (Izaugsmes faktori. Konkurētspējas, konverģences un kohēzijas prioritātes Eiropas Savienībā), *Lighthouse Europe*.

⁽⁹⁾ EESK informatīvs ziņojums par pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" vidusposma novērtēšanu.

3.10. Visbeidzot, EESK uzsver nepieciešamību uzlabot darba attiecības kā visaptverošas reindustrializācijas *sine qua non*.

4. Īpašas piezīmes

4.1. Tirdzniecība un globalizācija (ietverot uzņēmumu internacionalizācijas darbības)

4.1.1. Nav šaubu, ka iekšējais tirgus ir būtiski svarīgs Eiropas izaugsmei, un tā uzdevums ir piedāvāt taisnīgu vidi uzņēmumu izveidei, uzsākšanai, attīstībai un uzturēšanai. Ir ļoti svarīgi radīt pareizos apstākļus darbībai Eiropas Savienībā. Noteikti nedrīkst aizmirst par Eiropas vietu pasaulē un vajadzību mijiedarboties ar citiem ekonomikas reģioniem. Nesen noslēgtajiem tirdzniecības nolīgumiem ar citām ekonomikām un sarunām ar citiem iespējamiem partneriem ir jābūt tālredzīgiem, un tie jāuzskata par iespēju izaugsmei un rūpniecības attīstībai. Tajā pašā laikā Eiropa nedrīkst ignorēt atsevišķas negodīgas prakses izpausmes citos pasaules ekonomikas reģionos, un uz šādām darbībām tai ir stingri jāreaģē.

4.1.2. Eiropas sociālajiem standartiem ir jāpaliek ikvienas politikas pamatā, un, lai gan Eiropa nevar likt šos standartus piemērot visai pasaulei, ir jāveic pasākumi, lai tos aizsargātu un veidotu draudzīgu korporatīvas sociālās atbildības kultūru, rādot piemēru.

4.2. Enerģētika un ilgtspējīga rūpniecība, kas balstīta uz aprites ekonomiku

4.2.1. Eiropai ir konsekventi jāiegulda ilgtspējīgā rūpniecībā, kas ir pieņemama iedzīvotājiem. Sabiedrība, kas var samazināt slogu dabai, nodrošinot, ka resursi tiek izmantoti tik ilgi, cik vien iespējams, ir labāk sagatavota. Aprites ekonomikas konceptam jābūt ikvienas rūpniecības politikas pamatā, lai izejvielas varētu reģenerēt, atkārtoti izmantot, atkārtoti izmantot ražošanā vai pārstrādāt ar mērķi radīt jaunus produktus ilgtspējīgā vidē.

4.2.2. Alternatīvu enerģijas avotu un videi draudzīgas enerģijas izmantošana ir vairāk kā jebkad prioritāra⁽¹⁰⁾. Iedzīvotāji jāinformē par šīm darbībām, kas rada darbavietas un dod iespēju Eiropas ražošanas nozarei būtu vadošai daudzās zināšanu nodošanas jomās. Šī īpašā nozare liecina par Eiropas spēju vienā kopumā apvienot zināšanas, ko radījušas akadēmiskās aprindas un citas institūcijas, un ražošanas sistēmu.

4.2.3. ES nebūtu jākoncentrējas tikai uz iekšējiem pasākumiem, bet jātiecas veidot tādus ES ražotājiem labvēlīgus apstākļus, lai viņi varētu eksportēt tehnoloģijas, produktus un risinājumus, tādējādi visefektīvākajā veidā piedaloties globālo klimata un dabas resursu problēmu risināšanā.

4.3. Pētniecība, attīstība un inovācija

4.3.1. Eiropas pētniecības un izstrādes projekti būtu jāveicina, izmantojot publisko finansējumu, un jākoordinē ar iniciatīvām, ko iekšēji īsteno dalībvalstis. Pētniecības, izstrādes un inovācijas darbībām paredzēto ieguldījumu līmeņa palielināšanai katrā dalībvalstī ir jābūt prioritātei. Turklāt EESK (atkārtoti) aicina vienkāršot procedūras, kas regulē piekļuvi ES finansējumam inovācijas vajadzībām⁽¹¹⁾.

4.3.2. EESK ir arī pārliecināta, ka inovācijas ekosistēma gūst patiesu labumu no tādiem ES ieguldījumiem lielos uzņēmumos, kas veicina MVU līdzdalību. Inovācijas pozitīvās mijiedarbības cikls ir iespējams tikai tad, ja tiek apvienoti lielu uzņēmumu ieguldījumi un MVU centieni meklēt risinājumus. Šajā jomā tādiem Eiropas projektiem kā, piemēram, COSME, vajadzētu būt dalībvalstīs atpazīstamākiem, lai mainītu vēstījumu iedzīvotāju vidū.

⁽¹⁰⁾ Nesenākie rezultāti par vēja enerģijas sniegumu (<https://windeurope.org/about-wind/daily-wind/>: ceturtdien, 2017. gada 23. novembrī, 19,2% no elektrības pieprasījuma Eiropā tika segti, izmantojot vēja enerģiju. Galvenās valstis: Dānija – 93%, Vācija – 47% un Portugāle 46%) liecina par iespējām uzlabot energoefektivitāti.

⁽¹¹⁾ Dažas aptuvenas aplēses liecina, ka saskaņā ar pamatprogrammu "Apvāršnis 2020" ir veikti ieguldījumi 74,8 miljardu EUR apmērā, ietverot 16,4 miljardus EUR pasākumiem, kuru mērķis ir sekmēt vadošo lomu rūpniecībā. Saskaņā ar pašreizējo DFS struktūrfondu finansējums pētniecībai un inovācijai sasniedz 43,7 miljardus EUR; MVU konkurētspējai – 63,7 miljardus EUR un mazoglekļa ekonomikai – 44,8 miljardus EUR. Jaunākā informācija par projektu "Ražots Ķīnā" liecina, ka kopumā ir paredzēti valsts ieguldījumi 1,5 miljardu USD apmērā.

4.3.3. EESK arī uzskata, ka jāstiprina atbildīga pētniecība un inovācija (RRI). Tā ir holistiska pieeja, kas ieviesta ar programmu "Apvārsnis 2020" un nozīmē, ka, izmantojot iekļaujošu un uz līdzdalību balstītu metodiku, iesaistās visi dalībnieki (no pētniecības kopienu pārstāvjiem līdz iestādēm un valdībām).

4.3.4. EESK nav aizmirsusi — un vērš īpašu uzmanību — uz jaunākajām tehnoloģiju attīstības tendencēm, kas izriet no sasniegumiem pētniecībā un sasniegumu ieviešanas mākslīgā intelekta jomā. Šajā sakarā EESK norāda uz tā ieviešanas ietekmi un sekām ne tikai attiecībā uz rūpnieciskās ražošanas procesu, bet arī uz darbu un cilvēku dzīvi kopumā.

4.4. *Brexit*

4.4.1. *Brexit* ietekme uz dažādām nozarēm būs atšķirīga atkarībā no vienošanās, ko beigās panāks AK un ES-27. Iespējams, ka dažas nozares būs vairāk jutīgas pret *Brexit* ietekmi, citas mazāk. Tomēr ietekme uz konkrētām nozarēm nav jāanalizē atsevišķi, jo starp nozarēm pastāv liela mijiedarbība, kas var palielināt ietekmi uz katru no tām. Problēmas, ar ko saskarsies pārtikas un dzērienu ražošanas nozare, piemēram, ietekmēs viesnīcu un restorānu nozari, savukārt problēmas metālrūpniecības nozarē ietekmēs automobiļu ražošanu.

4.4.2. Sevišķi svarīgi abām pusēm ir divi aspekti: piekļuve tirgum un darbaspēka pieejamība. Lai arī Apvienotajai Karalistei ES darbaspēks daudzās nozarēs kopumā mēdz būt pieejams līdzīgā apmērā, eksporta uz ES relatīvais nozīmīgums dažādās nozarēs ievērojami atšķiras, un dažas tādas lielākās nozares kā būvniecība, vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība ir vairāk orientētas uz iekšējo tirgu.

4.4.3. EESK uzskata, ka ir svarīgi aizsargāt vienotā tirgus integritāti. Turklāt ir svarīgi nodrošināt juridisko noteiktību.

5. Investīciju plāns

5.1. Investīcijām ir svarīga nozīme jaunajā rūpniecības laikmetā. EESK uzskata, ka varētu veikt vairākus pasākumus, lai uzlabotu investīciju efektivitāti un pavērtu rūpniecības uzņēmumiem jaunas iespējas:

- publisko investīciju paplašināšana: fiskālā rezerve dalībvalstīm, atvieglojot parāda kritērijus publiskajām investīcijām ("zelta likums"); ES budžeta palielināšana rūpnieciskās pārveidošanas procesiem, investīcijas ilgtspējīgā Eiropas infrastruktūrā,
- privāto investīciju stiprināšana: Eiropas Investīciju bankas investīciju darbības stimulēšana, jaunu finansēšanas programmu izveide, iesaistot valsts bankas, un pašreizējo programmu stiprināšana. Mērķis ir nodrošināt maziem un vidējiem uzņēmumiem drošu ilgtermiņa finansēšanas sistēmu, it īpaši attiecībā uz sarežģītiem pārveidošanas procesiem,
- kapitāla tirgu savienības ietvaros sniegts atbalsts Eiropas Komisijas ilgtspējīgai finansēšanas stratēģijai, kas atvieglos ilgtermiņa ieguldījumus, mobilizējot privātā kapitāla plūsmu ilgtspējīgos ieguldījumos. Šajā sakarā Komiteja uzsver, ka ļoti nozīmīgs būs galīgais ziņojums, ko drīzumā sagatavos Augsta līmeņa ekspertu grupa ilgtspējīga finansējuma jautājumos, un tam sekojošais rīcības plāns.

5.2. ES finansējuma piešķiršanai jābūt vērstai uz to, lai sasniegtu rūpniecības politikas attīstības mērķus, īpaši tos, kuri sniedz pievienoto vērtību Eiropas Savienībai (CO₂ samazināšana, energoefektivitāte, atjaunojamie energoresursi, digitalizācija u. c.), un saistītai ar ES sociālajiem standartiem un salīdzinošu novērtēšanu.

5.3. Šie ilgtspējības mērķi ir būtiski, raugoties no Eiropas rūpniecības un Eiropas vadošās lomas perspektīvas. Tomēr, lai uz tiem virzītos, ir vajadzīga atbilstīga investīciju sistēma mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, lai uzturētu to konkurētspēju.

5.4. EESK arī uzskata, ka jāizpēta iespēja dalībvalstīm savā iepirkuma praksē iekļaut sociālos un reģionālos iepirkuma kritērijus ("labā satura" koncepcija).

5.5. Visbeidzot, Komiteja ierosina pārskatīt uzņēmumu aplikšanas ar nodokļiem sistēmu, lai risinātu izvairīšanās no nodokļu maksāšanas un nodokļu konkurences jautājumus.

Briselē, 2018. gada 17. janvārī

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Georges DASSIS*
